

LIETUVOS MUZIKOS IR TEATRO AKADEMIJOS SENATAS

NUTARIMAS

**DĖL LIETUVOS MUZIKOS IR TEATRO AKADEMIJOS SKAITMENINIŲ STUDIJŲ
(E. STUDIJŲ) IR STUDIJŲ NUOTOLINIŲ BŪDU ORGANIZAVIMO TVARKOS APRAŠO
PATVIRTINIMO**

2020-09-23 Nr. 15-SN

Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos muzikos ir teatro akademijos statuto 32 punkto 1 dalimi Lietuvos muzikos ir teatro akademijos senatas **n u t a r i a** patvirtinti Lietuvos muzikos ir teatro akademijos skaitmeninių studijų (e. studijų) ir studijų nuotoliniu būdu organizavimo tvarkos aprašą (pridedama).

Senato pirmininkas

prof. habil. dr. Leonidas Melnikas

LIETUVOS MUZIKOS IR TEATRO AKADEMIJOS SKAITMENINIŲ STUDIJŲ (E. STUDIJŲ) IR STUDIJŲ NUOTOLINIŲ BŪDU ORGANIZAVIMO TVARKOS APRAŠAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Lietuvos muzikos ir teatro akademijos skaitmeninių studijų ir studijų nuotoliniu būdu organizavimo tvarkos aprašas (toliau – Aprašas) nustato elektroninių priemonių naudojimo studijų procese taisykles, reikalavimus skaitmeninių studijų (e. studijų) dalykams (moduliams), studijų nuotoliniu būdu organizavimo ir vykdymo tvarką.

2. Aprašo tikslas – puoselėti kokybės kultūrą, įgyvendinant Lietuvos muzikos ir teatro akademijos (toliau – Akademija, LMTA) studijų, meno ir mokslo veiklos kokybės užtikrinimo politiką, LMTA 2030 strategijos, į studentus orientuotų studijų strategijos ir mokymosi visą gyvenimą veiklų tikslus ir uždavinius:

2.1. studijų, orientuotų į studentą ir mokymosi visą gyvenimą galimybių bei meno studijų konkurencingumo užtikrinimas, ugdant naujas kompetencijas ir tobulinant studijų kokybę;

2.2. virtualaus mokymo(si) galimybių plėtojimas;

2.3. intensyvesnis naujų mokymo(si) metodų panaudojimas – pasyvų mokymą keičiant į aktyvų mokymąsi, diegiant e. mokymosi elementus, nuotolinį mokymą(si) ir kitus inovatyvius metodus.

3. Aprašas parengtas vadovaujantis LMTA studijų nuostatais, LMTA studijų programų reglamentu ir kitais studijas reglamentuojančiais dokumentais.

4. Aprašas taikomas Akademijos vykdomoms pirmosios, antrosios ir trečiosios pakopos studijoms, taip pat gali būti taikomas mokymosi visą gyvenimą veikloms (pedagogų kvalifikacijos kėlimo kursams, neformaliojo suaugusiųjų švietimo mokymo programoms vykdyti ir kt.).

II. PAGRINDINĖS SĄVOKOS

5. Mišrios studijos – tradicinių studijų ir studijų nuotoliniu būdu derinimas.

6. Moodle – virtuali mokymosi aplinka, kurioje studijų šaltiniai pateikiami elektroniniu formatu ir studijų veiklos (paskaitos, seminarai, diskusijos, darbas grupėse, studentų ir dėstytojo komunikacija, konsultavimas, rašto darbai, studentų saviruoša, savikontrolės užduotys, kontroliniai testai ir pan.) vykdomos sinchroniniu ir asinchroniniu laiku.

7. Nuotolinės studijos (studijos nuotoliniu būdu) – studijų organizavimas nuotoliniu būdu, panaudojant virtualią mokymo(si) aplinką sinchroniniu ir asinchroniniu laiku.

8. Nuotolinės studijos asinchroniniu laiku – mokymas(is) virtualioje mokymo(si) aplinkoje, kai dėstytojo ir studento komunikacija vyksta elektroninėmis priemonėmis jiems patogiu laiku.

9. Nuotolinės studijos sinchroniniu laiku – mokymas(is) virtualioje mokymo(si) aplinkoje, kai dėstytojo ir studento komunikacija vyksta elektroninėmis priemonėmis realiu – tuo pačiu – laiku (paskaitos transliacija, seminaras, diskusija, konsultacija, darbas grupėse ir pan.).

10. Skaitmeninės studijos (e. studijos) – informacinių technologijų teikiamų galimybių panaudojimas mokymosi procese, vykdant tiek tradicines studijas, tiek studijas nuotoliniu būdu.

11. Virtuali mokymosi aplinka¹ – elektroninė studijų erdvė, kurioje elektroniniu formatu pateikiama mokymo(si) medžiaga ir vykdomi mokymo(si) procesai (dėstymas, mokymas(is), studijavimas, studijų rezultatų vertinimas ir pan.).

¹ Pagrindinė virtuali mokymo/si aplinka, naudojama Akademijoje, yra Moodle. Esant poreikiui ir galimybėms, gali būti naudojamos ir kitos virtualios mokymo/si aplinkos.

12. Virtuali paskaita – nuotolinė paskaita, vykstanti realiu laiku pasitelkiant elektronines komunikacijos priemones (vaizdo konferencijas) arba tradicinės paskaitos vaizdo įrašas.

III. SKAITMENINIŲ STUDIJŲ DALYKO (MODULIO) APRAŠO RENGIMAS

13. Skaitmeninių studijų (e. studijų) dalyko (modulio) aprašas rengiamas ir tvirtinamas LMTA studijų programų reglamente nustatyta tvarka, nurodant, kurioms – mišrioms ar nuotolinėms – studijoms bus pritaikytas atitinkamas studijų dalykas (modulis).

14. Nuotolinėms studijoms pritaikytu yra laikomas toks dalykas (modulis), kuris apima (bet neapsiriboja) šiuos turinio elementus:

- 14.1. Dalyko anotacija ir trumpas turinys;
- 14.2. Siekiami studijų rezultatai;
- 14.3. Temų planas;
- 14.4. Atsiskaitymo tvarka;
- 14.5. Vertinimo struktūra ir kriterijai;
- 14.6. Studijų kalendorius su aiškiai aprašytų temų studijų laiku ir atsiskaitymų terminais;
- 14.7. Pagrindinė studijų medžiaga (paskaitų vaizdo įrašai arba elektroniniai tekstai su nuorodomis į interneto šaltinius ir pan.);
- 14.8. Papildoma studijų medžiaga (tekstai, interneto šaltiniai, *youtube* įrašai, mokslo publikacijos ir pan.);
- 14.9. Pagrindinė studijų literatūra;
- 14.10. Savarankiškų darbų užduotys (esė, referatai, savikontrolės testai, virtualios diskusijos sinchroniniu ir (ar) asinchroniniu būdu ir pan.);
- 14.11. tarpiniai ir galutiniai įvertinimai, prienami dalyko (modulio) studentui (pasiekimų žurnalas, tarpiniai į(si)vertinimai, nuotolinis egzaminas žodžiu realiu laiku).

15. Visi 14 punkte nurodyti elementai turi būti pateikiami ir dalyko (modulio) studentui prieinami virtualioje mokymosi aplinkoje *Moodle*.

IV. NUOTOLINIŲ STUDIJŲ ORGANIZAVIMAS

16. Nuotolinės studijos Akademijoje organizuojamos ir vykdomos virtualioje mokymosi aplinkoje *Moodle* adresu <http://moodle.lmta.lt>, naudojant LMTA suteiktą Microsoft Office 365 paskyrą.

17. Virtualios auditorijos *Moodle* aplinkoje sukuriamos visiems LMTA dėstytojams, nusprendusiems pritaikyti savo dėstomą dalyką nuotolinėms arba mišrioms studijoms.

18. Nuotolinių studijų virtualią mokymosi aplinką *Moodle* prižiūri ir metodinę pagalbą teikia LMTA Muzikos studijų inovacijos centro (toliau – MISC) darbuotojai. Šio Aprašo priede pateikiamos Studijų dalyko (modulio) pritaikymo nuotolinėms studijoms metodinės rekomendacijos.

19. Dėstytojo veikla ir atsakomybė:

19.1. Dėstytojas, dėstantis dalyką, pritaikytą mišrioms ar nuotolinėms studijoms, laikosi dalyko (modulio) apraše nurodyto temų plano ir numatyto kontaktinio darbo laiko;

19.2. Dalyko dėstymui skirtos kontaktinės valandos, numatytos dėstytojo pedagoginiame krūvyje, yra tolygios nuotolinio mokymo sinchroninio ir asinchroninio darbo valandoms;

19.3. Dėstytojas turi teisę pasirinkti sinchroninio ir asinchroninio komunikavimo su studentais proporcijas, sinchroninėms virtualioms paskaitoms skirdamas ne mažiau kaip 30 proc. dalyko studijoms numatyto kontaktinio darbo laiko, likusias sinchroniniam komunikavimui skirtas virtualias paskaitas pateikdamas vaizdo įrašo formatu;

19.4. Dalyko dėstymo pradžioje dėstytojas supažindina studentus su darbo tvarka ir dėstymo ypatumais, dalyko (modulio) apraše nurodytu temu planu, studijų kalendoriumi, savarankiško darbo

užduotimis, darbo tvarka, tarpinių atsiskaitymų terminais, studijų rezultatų vertinimo tvarka bei vertinimo kriterijais;

19.5. Sinchroninis dėstytojo darbas virtualioje mokymo(si) aplinkoje vyksta semestro paskaitų tvarkaraštyje numatytu laiku, suderintu su atitinkamo fakulteto atsakingais asmenimis;

19.6. Dėstytojas ne rečiau kaip kartą per savaitę komunikuoja su studentais, pateikia bendrą visiems aktualią informaciją, taip pat informuoja kiekvieną studentą asmeniškai apie jo pasiektus studijų rezultatus;

19.7. Dalyko autorius(-iai) asmeniškai atsako už pateikiamos medžiagos autentiškumą, autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymo nuostatų laikymąsi;

19.8. Studentų pasiekti studijų rezultatai vertinami tradiciniu būdu auditorijose, išskyrus nuotolinio mokymo(si) atvejus, kai galima užtikrinti akademinį sąžiningumą, pilnavertę komunikaciją vertinimo metu ir grįžtamąją ryšį apie vertinimo rezultatus;

19.9. Dalyko turinys atnaujinamas pagal poreikį, bet ne rečiau kaip kas dveji metai.

20. Studentų veikla ir atsakomybė:

20.1. Studentai, studijuojantys mišriu arba nuotoliniu būdu, susipažįsta su darbo tvarka ir studijavimo ypatumais, dalyko (modulio) apraše nurodytu temų planu, studijų kalendoriumi, savarankiško darbo užduotimis, tarpinių atsiskaitymų terminais, studijų rezultatų vertinimo tvarka bei vertinimo kriterijais;

20.2. Studentai įsipareigoja laikytis nustatytos tvarkos, dalyvauti virtualiose paskaitose, vykdomose sinchroniniu laiku, studijuoti saviruošai pateiktą medžiagą ir atsiskaityti pagal pateiktą studijų kalendorių;

20.3. Studentai, siekdami studijų rezultatų įvertinimo, įsipareigoja laikytis akademinio sąžiningumo principų;

20.4. Studentai įsipareigoja saugoti prisijungimo duomenis ir naudoti LMTA *Moodle* virtualioje mokymosi aplinkoje pateiktą studijų medžiagą tik to dalyko (modulio) studijų tikslais. Be autorių sutikimo ji negali būti publikuojama, dauginama ar kitu būdu perduodama tretiesiems asmenims.

V. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

21. LMTA patalpintų duomenų apsauga užtikrinama organizacinėmis, programinėmis ir techninėmis priemonėmis (vartotojų identifikavimu, slaptažodžiais, vartotojų teisių nustatymu, nuolatinio duomenų bazių kopijavimu, auditavimu ir kitomis priemonėmis). Papildomai gali būti naudojamos skaitmeninio turinio apsaugos priemonės, ribojančios galimybę medžiagą keisti arba kopijuoti (pvz., spausdinimo draudimo priemonės).

22. Nuotolinių studijų studentai įsipareigoja laikytis LMTA akademinės etikos kodekso, gerbti autorių teises, užtikrinti galimybes nustatyti vartotojo tapatybę vaizdo konferencijų metu arba komunikuojant kitomis nuotolinio komunikavimo priemonėmis, laikytis etiketo skaitmeninėje erdvėje.

23. Šis Aprašas tvirtinamas ir keičiamas LMTA senato nutarimu.

STUDIJŲ DALYKO (MODULIO) PRITAIKYMŲ NUOTOLINĖMS STUDIJOMS METODINĖS REKOMENDACIJOS

1. Šiuolaikinės technologijos leidžia inovuoti tradicinio mokymo(si) metodus, organizuojant nuotolines ir mišrias studijas sinchroniniu ir (ar) asinchroniniu laiku. Šis dokumentas pateikia bendrųjų LMTA e. studijų dalykų (modulių) rengimo principų gaires.

Skaitmeninių studijų (e. studijų) dalyko (modulio) rengimo planavimas

2. E. studijų dalykų (modulių) kūrimas ir mokymas nuotoliniu ir/ar mišriu būdu reikalauja aiškaus supratimo apie tai, kaip besimokantieji turės studijuoti, remiantis:

- 2.1. įprastine dalyko mokymo(si) proceso praktika,
- 2.2. pritaikant dalykui tinkamus e. studijų įrankius ir technologijas.

3. Dalyko (modulio) kūrimo etapai grindžiami mokymo(si) planavimu, atsižvelgiant tiek į kontaktines valandas, tiek ir į savarankišką besimokančiojo darbą. Kiekvieno etapo metu yra atsižvelgiama į:

- 3.1. besimokančiojo poreikius,
- 3.2. dalyko (modulio) (ir/ar studijų programos) tikslus,
- 3.3. vertinimo būdus,
- 3.4. medžiagos dėstymo nuoseklumą,
- 3.5. dalyko (modulio) dėstymo praktiką ir specifiką,
- 3.6. taikomų technologijų bei įrankių efektyvumą.

4. E. studijų dalyko (modulio) planavimą rekomenduojama atlikti tokiais etapais:

4.1. Besimokančiųjų poreikių ir galimybių apibrėžimas, atsižvelgiant į dalyko (modulio) aktualumą.

4.2. E. studijų dalyko (modulio) koncepcijos suformavimas, nustatant kurie dalyko (modulio) tikslai bus įgyvendinti pasitelkiant skaitmeninius įrankius ir technologijas (įtraukiant, bet neapsiribojant skaitmeniniais resursais, interaktyviais ir vaizdo konferencijų įrankiais, savitikros ir vertinimo įrankiais ir pan.) ir nustatant dėstytojo vaidmenį ir darbo pobūdį e. studijų proceso metu.

4.3. Tinkamų įrankių ir technologijų tikslams pasiekti atranka ir techninis e. studijų dalyko (modulio) įgyvendinimas. Technologijų naudojimas neturi būti savitikslis ar perteklinis. Skaitmeniniai įrankiai siūlo daugybę galimybių švietimui, tačiau technologijų funkcionalumo augimas turi tarnauti dalyko (modulio) tikslams, o ne atvirkščiai.

4.4. Įgyvendinto e. studijų dalyko (modulio) į(si)vertinimas, kuris suteikia galimybę patikrinti, ar besimokantieji yra patenkinti e. studijų patirtimi, išmatuoti (pvz., testų pagalba) pridėtinę vertę mokymo(si) procesui. Tai sudaro galimybę nuolat tobulinti e. studijų dalyko (modulio) įgyvendinimą.

5. E. studijų dalyko (modulio) įgyvendinimą galima grupuoti pagal tokius lygmenis:

5.1. E. mokymo įrankių ir technologijų naudojimas mokymo(si) proceso organizavimui, bendravimui su besimokančiais ir pan. (e. paštas, e. kalendorius, atsiskaitymų ir/ar jų rezultatų įkėlimas į e. sistemas ir t. t.)

5.2. Nestruktūruotos informacijos virtualioje studijų erdvėje pateikimas besimokantiesiems, nestruktūruotas vaizdo konferencijų, testavimo ir kitų įrankių naudojimas ir pan.

5.3. Pagal dalyko (modulio) tikslus dalinai struktūruotos informacijos virtualioje studijų erdvėje pateikimas besimokantiesiems, planuotas ir tikslingas vaizdo konferencijų įrankių naudojimas ir pan.

5.4. Pagal dalyko (modulio) tikslus ir apgalvotą metodiką parengtas nuotolinio ir/ar mišraus mokymo dalykas (modulis), įgyvendintas pagal visus rekomenduojamus etapus.

Besimokančiųjų poreikių ir galimybių apibrėžimas

6. Prieš rengiant e. mokymo dalyką (modulį), reikalinga tiksli informacija apie besimokančiuosius. Jūs turėsite daugiau galimybių parengti efektyvų ir aktualų e. studijų dalyką (modulį), jei jums pavyks atskleisti ir suprasti pagrindinius poreikių ir galimybių veiksnius. Tokie veiksniai yra besimokančiųjų:

- 6.1. motyvai,
- 6.2. poreikiai,
- 6.3. dalyko kontekste įprasti mokymosi būdai,
- 6.4. turimi ištekliai,
- 6.5. pradinio pasirengimo lygis.

7. Jūsų potencialūs besimokantieji gali turėti skirtingą pradinių žinių lygį, galimybes ir siekius. E. mokymo technologijos ir įrankiai leidžia į tai atsižvelgti, todėl mišrus ir/ar nuotolinis mokymas(is), labiau nei kitų rūšių mokymas(is), turi būti orientuotas į besimokantįjį. Norėdami, kad jūsų kursas atitiktų individualius studentų poreikius, galite remtis šiais principais:

- 7.1. pasinaudoti ankstesne darbo patirtimi, numatant naudoti tik tuos įrankius ir technologijas kurie Jums atrodo tikslingiausi;
- 7.2. susitikti su keliais galimais/būsimais dalyko (modulio) studentais ir aptarti, ko jie norėtų iš dalyko įgyvendinimo e. studijose ir ką jie žino apie mokomą dalyką;
- 7.3. pateikti būsimiems kurso dalyviams anketą.

8. Anketoje galite klausti būsimų studentų apie jų mokymosi poreikius, lūkesčius, mokymosi motyvaciją, patirtį, pateikti klausimų, parodančių dalyko žinių ir įgūdžių lygį, turimus technologijų naudojimo įgūdžius, mokymosi galimybes ir išteklius (laiką, priemones). Atsakymuose suteikite galimybę būsimiems kurso dalyviams išsakyti savo nuomonę. Šią informaciją taip pat galite apmąstyti remdamiesi savo ankstesne darbo su besimokančiais patirtimi. Iš gautos informacijos išskirkite pagrindinius veiksnius (studentų savybes), kurie įtakos jūsų mokymo būdo pasirinkimą. Potencialių besimokančiųjų atsakymų analizė padės jums pateikti dalyko (modulio) medžiagą tinkamu būdu ir pasiruošti suteikti studijuojantiems reikalingą pagalbą. Informacija apie jūsų galimų/būsimų studentų savybes gali būti panaudota didinant kurso veiksmingumą:

- 8.1. tobulinant pateikiamų žinių apimtį ir sudėtingumo lygį;
- 8.2. atskleidžiant galimas besimokančiųjų mokymosi kliūtis.

9. Atsižvelgdami į studentų nuomonę, koreguokite numatytus kurso teikimo būdus ir priemones, apgalvokite besimokantiems reikalingas individualios pagalbos priemones (papildomus šaltinius, saviruošos testus, e. studijų medžiagą ir kt.).

E. studijų dalyko (modulio) koncepcijos formavimas

10. Rengiant e. studijų dalyką (modulį) svarbu gerai išanalizuoti esamą situaciją bei laukiamus rezultatus ir sukurti preliminarų planą - koncepciją. Ypač svarbu nustatyti atitinkamus ryšius tarp:

- 10.1. mokymo(si) strategijų ir studento patirties;
- 10.2. mokymo(si) tikslų ir vertinimo;
- 10.3. mokymo turinio ir metodų;
- 10.4. dėstytojo ir studento vaidmenų.

11. Remdamiesi šiais kriterijais Jūs turite nuspręsti, kaip turėtų būti sukurtas mokymasis nuotoliniu būdu. Rengdami koncepciją Jūs turite:

- 11.1. nustatyti mokymo ir mokymosi tikslus;
- 11.2. sudaryti e. studijų dalyko (modulio) struktūrą;
- 11.3. pagal tikslus numatyti dalyko (modulio) dalių funkcijas ir jų eiliškumą;

11.4. numatyti mechanizmus, tikrinančius mokymosi tikslų įgyvendinimą.

12. Parengus koncepciją, galite pradėti rengti mokymo(si) medžiagą, reikiamus e. mokymo įrankius, testus ir pan.

Tinkamų įrankių ir technologijų tikslams pasiekti atranka ir techninis e. studijų dalyko (modulio) įgyvendinimas

13. Rengiamas dalykas (modulis), atsižvelgiant į besimokančiųjų poreikius ir jo tikslus gali apimti kelis ir daugiau elementų, pasitelkti atitinkamas e. mokymo įrankius ir technologijas.

14. **Informacija apie modulį (dalyką)** studentams turi būti lengvai prieinama ir parengta pagal LMTA dalykų (modulių) aprašų reikalavimus: pateikiamas aprašas ir anotacija, mokymosi tikslai, studijuojančiųjų atsiskaitymo ir vertinimo principai, dėstytojo kontaktinė informacija, studijų paramos galimybės, įskaitant techninės pagalbos paslaugas, administracinę paramą, studentų ir institucijos teisės ir įsipareigojimai, taip pat aptariantys autorių teises ir privatumą.

15. **Struktūruotą mokymo(si) medžiagą** sudaro dalys, kurios atspindi studijuojamojo dalyko temas, repertuarą, mokymo(si) proceso eigą ir/ar kalendorių. Atskirų dalių sudėtingumo lygis turi atitikti viso dalyko (modulio) sudėtingumo lygį. Rekomenduojama pateikti trumpus savikontrolės klausimus, atitinkančius dalių mokymo(si) tikslus. Dalių pabaigoje rekomenduojama pateikti literatūros ir/ar kitų **informacinių šaltinių** sąrašą. Nuorodos į literatūros ir interneto šaltinius (vaizdo ir garso, natų pavyzdžius ir pan.) gali būti integruotos mokomojoje medžiagoje. Atsižvelgiant į dalyko (modulio) specifiką dar gali būti pateikiamas terminų žodynas, dažnai užduodamų klausimų sąrašas.

16. E. mokymo modulis/dalykas gali turėti įvairių **mokymosi resursų** (išteklių). Besimokantiesiems gali būti pateikiami tekstai, iliustracijos, natų pavyzdžiai, garso, vaizdo medžiaga. Ištekliai turi būti labai aiškūs ir tikslingi. Rengdami kurso medžiagą naudokite paprastą kalbą, aiškų formatavimą, taip studentams bus paprasčiau įsisavinti medžiagą. Būtina, kad besimokantysis galėtų aiškiai matyti ir suprasti mokymo išteklių paskirtį, jam turi būti aišku, ko jis gali tikėtis išmokti, dalyvaudamas konkrečioje veikloje. Tai suteikia besimokantiesiems daugiau lankstumo ir motyvacijos. Besimokantysis turi būti aprūpinamas ištekliais taip, kad turėtų realią galimybę savo kompetenciją tobulinti įvairiais būdais. Rekomenduotina prie šių išteklių pridėti papildomos medžiagos, su kuria besimokantysis galėtų dirbti bei galėtų tęsti savo mokymąsi ir po kurso baigimo.

17. Studentams gali būti pateikiamos ir interaktyvios **veiklos**, parengtos naudojantis inovatyviais skaitmeniniais įrankiais (pvz., interaktyvūs video ir iliustracijos). Šios veiklos sudaro galimybę geriau įsisavinti žinias. Žinias patikrinti ir įtvirtinti galima naudojant ir **savikontrolės** klausimus, organizuojant diskusijas (forume ar per vaizdo konferencijų įrankius), kviečiant besimokančiuosius pasidalinti savo apmąstymais ir pan. Savikontrolės klausimų ir veiklų pagalba patikrinami numatyti mokymo(si) tikslai. Savarankiškai atsakydamas į savikontrolės klausimus bei atlikdamas veiklas besimokantysis pasitikrina, ar suprato dėstomąją medžiagą, savo mokėjimą ir gebėjimus. Klausimų turi būti ne per daug, dažniausiai vienas klausimas ar veikla yra skiriami vienam mokymosi tikslui. Jie gali būti pateikiami įvairiose mokymosi medžiagos vietose. Savikontrolės klausimuose naudotini šie veiksmažodžiai: *prisiminti, padaryti, sukurti, analizuoti, patikrinti, pritaikyti ir. t.t.* Klausimai formuluojami tiksliai ir suprantamai, vienareikšmiškai. Medžiagoje gali būti pateikiami trumpi ir/ar išsamūs atsakymai į savikontrolės klausimus ir/ar medžiaga galinti pagelbėti atlikti veiklas. Vykdamas savikontrolės veiklas interaktyviai, studentų neteisingi atsakymai gali būti komentuojami ir esant reikalui pateikiama nuoroda į mokymosi medžiagos vietą arba šaltinį, kur yra tiesioginių ir netiesioginių atsakymų.

18. Kiekvienam dalykui (moduliui) reikia sukurti **studentų pasiekimų patikrinimo ir vertinimo strategiją**. Studentų įgytų žinių ir kompetencijos lygis turi atitikti analogiškų tradicinių studijų studentų įgytų žinių ir kompetencijos lygį. Svarbu žinoti, ar pasirinktoji mokymo, mokymosi

ir vertinimo sistema užtikrina, kad studentai įgis reikiamų dalykinių žinių, pažintinių, praktinių ir perkeliamųjų mokėjimų bei įgūdžių; ar naudojamos kaupiamojo vertinimo procedūros atitinka e. mokymo būdą, studijų sąlygas ir vertinimo kriterijus. Vertinimai privalo būti objektyvūs ir registruojami, atitikti akademinis žinių standartus.

19. Planuojant bendrą studentų žinių ir gebėjimų, mokymosi pasiekimų vertinimą, dėmesys kreipiamas į tai, ar pakankamas įvertinimų kiekis ir pobūdis, ar aiškiai naudojamos skirtingos vertinimo technikos, ar jos pateiktos skirtingais formatais (taip suteikiant įvairovės ir aktualumo), ar atitinka pasirinktus mokymosi tikslus ir studento lygį, ar dažnai taikomi įvairūs savikontrolės metodai, padedantys studentams, ar testai ir egzaminai atitinka mokymosi tikslus, kaip užtikrinama, kad taisymas ir vertinimas būtų tikslus, sąžiningas ir nuoseklus.

20. Užduotys ir testai turi būti aiškiai aprašyti: nurodoma, kokios dalys turi sudaryti atsakymą, kokia jų pateikimo forma ir atsakymų apimtis, kaip perduoti atsakymą/užduotį dėstytojui, nusakomi užduoties vertinimo kriterijai ir įvertinimo įtaka bendram kurso pažymiui. Užduotys gali būti paskirstytos studentams individualiai, arba tam tikroms studentų grupėms. Užduočių atlikimo terminai visuomet turi būti skelbiami iš anksto, suteikiant pakankamai laiko jas atlikti.

21. Dažnai pasitaikančios klaidos formuojant ir pateikiant testus ir užduotis:

- 21.1. vienu metu pateikiama daug klausimų ar užduočių;
- 21.2. dėstytojas pats pateikia klausimus ir pats į juos atsako;
- 21.3. sudėtingi klausimai ar užduotys pateikiami per anksti;
- 21.4. pateikiami nereikšmingi ir nereikalingi klausimai ar užduotys;
- 21.5. visada pateikiami to paties tipo klausimai ar užduotys;
- 21.6. nepaliekama laiko pagalvoti;
- 21.7. netiksliai suformuluojamas atsakymas.

22. Svarbus e. mokymo modulio elementas yra **dizainas**. Jis turi būti paprastas ir aiškus, neužgožti turinio. Reikia vengti nereikalingų vartotojo sąsajos elementų, laikytis nuoseklumo. E. mokymo(si) medžiagoje rekomenduojama naudoti įvairias šiuolaikines priemones (ilustracijas, grafikus, garso ir vaizdo medžiagą, interakciją ir kt.). Rekomenduojama mokymosi medžiagos dalis struktūruoti taip, kad jų apimtis tilptų viename kompiuterio ekrano lange. Maketuojant ir struktūruojant medžiagą turi būti užtikrinamas geras skaitomumas, naudojami ne daugiau kaip 3 šriftų tipai ir dydžiai, mažai kontrastuojantis fonas. Visas e. mokymo dalykas (modulis) turi būti vienodo dizaino. Naudojama garso, vaizdo, grafinė medžiaga turi būti geros kokybės.

23. Projektuodami kurso turinį turite numatyti, kaip organizuosite e. mokymo procesą ir suteiksite studentams **paramą** jiems tinkamiausiu būdu. Atlikdami mokymosi poreikių analizę, galite įvertinti studijų motyvus ir kliūtis, kurie gali lemti besimokančiųjų dalyvavimą mokantis ir į kuriuos reikia atsižvelgti planuojant paramos lygį ir būdus. Besimokančiajam vienas iš pagrindinių e. mokymo privalumų yra lankstumas. Kursų teikėjui pagrindinis privalumas yra efektyvumas, kuris didėja kuo daugiau kurso dalyvių įtraukiant į studijas.

24. Prasidedant e. studijoms studentai paprastai supažindinami su dalyko (modulio) kursu, vertinamų užduočių pateikimo tvarka, vertinimo kriterijais, kalendoriumi. Iš mokymo poreikių analizės duomenų galima sužinoti, kokios paramos reikia studentui prieš jam pradėdant mokytis tam tikrą kursą ir kokie besimokančiųjų poreikiai negali būti patenkinti. Taip pat prieš pradėdant studijas galima naudoti išankstinį testą, pagal kurį būtų įvertintos studijuojančiųjų pradinės žinios ir nustatoma, kiek kursas bus efektyvus. Dalyko (modulio) pradžioje dėstytojai ar kuratoriai turėtų organizuoti akivaizdinius (gyvus, tiesioginius) seminarus/susitikimus, kurių metu užmezgamas besimokančiųjų ir jų dėstytojo ryšys.

25. Studijų medžiaga ir interaktyvumas suteikia reikiamos darbo organizavimo informacijos ir padeda pasirengti bei atlikti kontrolines užduotis. Nuotolinio ir/ar mišraus mokymo metu parama suprantama kaip galimybė pateikti bendro pobūdžio ir su kurso medžiaga susijusius klausimus ir atsakymus. Pvz., bendri klausimai galėtų būti dėl darbo tvarkaraščio, atsiskaitymų, problemų sprendimo tvarkos ir pan. Parama studentui suteikiama ir sukuriant saugią studijų atmosferą, kuomet dėstytojas aiškiai struktūruoja darbo eigą, padrąsina, paskatina ir t. t. Taip pat svarbi studentų savitarpio parama: iškilusias problemas jie gali spręsti ne tik su dėstytoju, bet ir bendraudami tarpusavyje el. paštu, forumuose, pokalbiuose ir pan. Efektyvi paramos forma yra ir reguliarius savikontrolės klausimai ir interaktyvios veiklos, kurie gali įtikinti kurso dalyvį, kad jis besimokydamas daro pažangą.

26. **Redagavimas** – tai svarbus nuotolinio ir/ar mišraus mokymo(si) kokybės užtikrinimo garantas. Parengus medžiagą, ji turi būti peržiūrėta ir redaguojama. Rekomenduojama, kad medžiagą redaguotų kitas patyręs dalyko specialistas, redaktorius-korektorius ar pan.

Įgyvendinto e. studijų dalyko (modulio) įvertinimas

27. Parengus dalyką (modulį) svarbu įvertinti jo efektyvumą. Taip pat rekomenduojama reguliariai atlikti studentų apklausas, siekiant jų nuolat atnaujinti ir tobulinti.

28. Rekomenduojama įsitikinti, kad:

28.1. mokomosios medžiagos turinys, metodai ir veiklos atitinka tikslus;

28.2. kurso dalių, resursų ir veiklų lygis yra suderintas;

28.3. sąvokos ir idėjos pateiktos nuosekliai, tinkama tvarka;

28.4. besimokantieji remiasi tuo, ką jau žino;

28.5. praktinės užduotys, interaktyvios veiklos ir pan. yra tinkamo sudėtingumo ir apimties;

28.6. savikontrolės veiklos, užduotys bei testai leidžia patikrinti, ar tikslai yra pasiekti.

29. Vertinant e. studijų modulį (dalyką) dažnai taikomi šie instrumentai:

29.1. Požiūrio į mąstymą ir mokymąsi apklausa (ATTLS) - skirta nustatyti, ar asmuo mąsto kolektyviai (yra linkęs labiau mėgautis mokymosi procesu, dažnai bendradarbiauja, yra malonus ir linkęs remtis kitų pateikiamomis idėjomis), ar individualiai (mokydamasis labiau vadovaujasi kritiniu mąstymu ir argumentais).

29.2. Svarbių įvykių apklausa, siekianti nustatyti studentų patirtį.

29.3. Internetinio mokymo aplinkos apklausa (COLLES) - siekiama nustatyti e. mokymo efektyvumą ir studentų įtraukimą.

30. Dėstytojai gali parengti ir savo apklausą, kuri pagal dalyko specifiką sudarytų prielaidas jo tobulinimui.
